

**Secret Societies and Subversive
Movements**

(In Armenian)

By
Mrs. Nesta Webster

In Two Volumes
Volume 1

Introduction, Preface, Translation, Annotation
By
Edic Baghdasarian

Armenian Research Center

ISBN: 978-1-990573-50-7

www.Edic-Baghdasarian.com

Toronto 2025 Canada

**Գաղտնի միաբանություններ և
կործանարար շարժումներ**

ՆԵՍՏԱ ՎԵԲՍՏԵՐ

Հատոր 1

Առաջաբանը, Ներածությունը, թարգմանությունը և
ծանոթագրությունները՝

Էդիկ Բաղդասարյանի

Հայկական Ուսումնասիրությունների Կենտրոն

Գաղտնի միաբանություններ և կործանարար շարժումներ

ՆԵՍՏԱ ՎԵՔՍԵՐ

Հատոր 1

**Առաջաբանը, Ներածությունը, թարգմանությունը և
ծանոթագրությունները՝**

Էդիկ Բաղդասարյանի

Հայկական Ուսումնասիրությունների Կենտրոն

ISBN: 978-1-990573-50-7

www.Edic-Baghdasarian.com

Տորոնտո – 2025 - Կանադա

G. V. Mansinger pinx.

Բովանդակություն

Ներածություն	7
Առաջաբան	27
Մաս Առաջին	43
Անցյալը	43
Գլուխ 1	45
Հին Գաղտնի Ավանդույթը	45
Առեղծվածները	48
Հրեական Կաբալան	52
Փրկչի գալուստը	71
Էսենները	83
Գնոստիկյան աղանդ	92
Մանիքեիզմ	101
Գլուխ 2	105
Իսլամի դեմ ապստամբությունը	105
Կարմաթիները	111
Ֆաթիմականները	114
Դրուզները	119
Ասասիները	122
Ավելյալ տեղեկությունների թարգմանչի կողմից	131
Իսմայիլիզմի յոթ հիմնասյուները	131

ԳԼՈՒԽ 3	135
Տամայյարներ(Տաճարականներ).....	135
ԳԼՈՒԽ 4	184
Երեք դար Գաղտնագիտություն	184
Սատանիզմ	188
Ռոզիկրուցյաններ(Վարդախաչյաններ).....	203
Գլուխ 5	233
Մասոնության ծագումը	233
Գործնական մասոնություն	236
Սպեկուլյատիվ մասոնություն(Ենթադրական)	241
Տաճարական ավանդույթը	254
Վեհմգերիխտները	267
Վարդախաչյանների ծագումը	271
Տասնյոթերորդ դարի ռաբբիները	279
Գլուխ 6	282
Մեծ օթյակի դարաշրջան.....	282
Աստծո և կրոնի մասին	290
Լրացուցիչ աստիճաններ	295
Մասոնությունը ֆրանսիայում.....	299
Գլուխ 7	332
Գերմանական տեմպլարիզմ և ֆրանսիական իլումինիզմ	332
Ֆրանսիական իլումինիզմ	357
Կախարդները	370
Գլուխ 8	378
Հրեա Կաբալիստները	378

Ն.Վերստեր/Էդ. Գերմանիկ	5	Գաղտնի կազմակերպությունները
Տեղանունների, անձնանունների և հատուկ բառերի ցանկ	413	
ՎԵՐՋ Առաջին Հատորի	427	

Ն.Վերստեր/Էդ. Գերմանիկ	6	Գաղտնի կազմակերպությունները
------------------------	---	-----------------------------

Ներածություն

Էդիկ բաղդասարյան

Մինչ այժմ տողերիս հեղինակը հրատարակել է բազմաթիվ նյութեր թե՛ Հայոց ցեղասպանության, թե՛ Հրեաների և թե՛ Թուրքերի մասին՝ ներկայացնելով այդ նյութերի մասին պատմաբանասիրական և գիտական մանրամասնություններ¹:

Մեր հետազոտությունների ընթացքում հանդիպել ենք բազմաթիվ կարևոր և հետաքրքիր հրատարակումների, որոնք ուղղակիորեն կամ կողմնակի վերաբերում են Մեր Հայերիս, հրեաներին, և համաշխարհային մակարդակող կարևոր պատմական երևույթներին, մանավանդ նրանք, որոնք ինչ-որ կերպ առնչվում են հրեաներին, նաև նրանց շատ նշանակալի դերին այդ իրադարձություններում:

Անկասկած, հրեաները համարվում են աշխարհի ամենաքննարկելի ժողովուրդներից մեկը: Այսօր, համարեա անհնար է ուսումնասիրել և վերլուծել մասնավորաբար Միջին Արևելքի ժողովուրդների, ազգերի, էթնիկական զանազան խմբերի հասարակական-քաղաքական, հասարակական-տնտեսական և հասարակական-մշակութային պատմությունն ու ներկա իրավիճակը՝ առանց ի նկատի ունենալով թե այդ տարածաշրջանի, և թե համաշխարհային մա-

¹ - Տեսնել մեր պաշտոնական կայքէջը՝ www.Edic-Baghdasarian.com:

կարգակով Հրեաների ակնառու դերակատարությունն ու հսկայական ներդրումը, լինի այդ դրական կամ բացասական, իհարկե նկատի առնելով տարբեր մոտեցումները այդ փոքաթիվ, սակայն մեծ ժողովրդի հանդեպ:

Մենք մեր նախկին բազմաթիվ աշխատությունների իսկական մասը հատկացրել էինք Հայ ժողովրդի պատմության զանազան դրվագներին, իսկ այդ բնագավառներին առնչվող հետազոտություններ էինք կատարել մի շարք այլ թեմաներով, որոնցից մի քանիսը վերաբերվում էին Հայերի ու Հայաստանի հարևան ազգերի ու ժողովուրդների պատմությանը, որոնցից կարելի է հիշատակել այսպես կոչված «Ազերիներին»², Քրդերին³, Թուրքերին⁴, Պարսիկներին⁵ հատկաց-

² - Էդիկ Բաղդասարյան, “Աղվանք,Ադրբեջան, Ծավալապաշտություն, Ոճրագործություն”, Տորոնտո, Հայերեն,2014: և Անգլերեն՝ Edic Baghdasarian, “Aran,Azerbaijan, Expansionism and Crime”, in English, Toronto, 2016.

³ - Էդիկ Բաղդասարյան, “Արարատյան Հանրապետություն”, Պարսկերեն, Տորոնտո, 2016.

⁴ - Էդիկ Բաղդասարյան Թուրքերի ծագումը, Պարսկերեն, Երկու հատորով, Հատոր 1 և 2, Տորոնտո, 2020.

منشاء ترکان - به فارسی - دردو جلد – جلد ۱ و ۲- تورونتو ۱۳۹۸ (2020)

⁵ - Էդիկ Բաղդասարյան, “ Հայ-Իրանական պատմական առնչությունները, Հինգ հատորով, հատոր 1, Հայ-Իրանական պատմա-քաղաքական հարբերությունները, Պարսկերեն, Տորոնտո,, 2018.

تاریخ مناسبات تاریخی ارمنستان و ایران در ۵ جلد، جلد ۱ ، تاریخ مناسبات سیاسی ارمنستان و ایران ، فارسی، تورونتو ۱۳۹۷. (2018)

Հայ-Իրանական պատմական առնչությունները, Հինգ հատորով, հատոր 2, Հայ-Իրանական լեզվական կապերը, Պարսկերեն, Տորոնտո,, 2018.

تاریخ مناسبات تاریخی ارمنستان و ایران در ۵ جلد، جلد ۲ ، تاریخ مناسبات فرهنگی ارمنستان و ایران، زبانهای ایرانی و ارمنی ، فارسی، تورونتو ۱۳۹۷. (2018)

Հայ-Իրանական պատմական առնչությունները, Հինգ հատորով, հատոր 3, Հայ-Իրանական գրական կապերը, Պարսկերեն, Տորոնտո,, 2018.

تاریخ مناسبات تاریخی ارمنستان و ایران در ۵ جلد، جلد ۳ ، تاریخ مناسبات ادبی ارمنستان و ایران، فارسی ، تورونتو ۱۳۹۷. (2018)

ված աշխատություններ:

Այսպես էլ անհրաժեշտ համարեցինք նաև ուսումնասիրել Հրեաների բազմադարյա պատմությունը, թեև շատ հակիրճ ու ամփոփ, որը անխոսափելիորեն դարձավ երու հատորները:

Հայ և Հրեա ժողովուրդները ունեն բազմաթիվ նմանություններ՝ պատմական, հասարակական և մշակութային բնագավառներում, և նույնպես ունեն իրարից զանազանվող հատկանիշներ ու դրվագներ: Հրեաներն էլ հայերի նման ցրված են աշխարհով մեկ: Ինչպես հայերի հարաբերությունները զանազան ազգերի հետ՝ նույնպես էլ հրեաների պատմությունը տարբեր երկրներում և նրանց շփումներն ու փոխադարձ ազդեցությունները մյուսների հետ հետաքրքրական նյութ է: Հրեաները չափազանք մեծ և կաևոր դեր են ունեցել և ունեն ազգային, ժողովրդական և միջազգային շատ ազդարեցներում: Նրանք էլ մեզ հայերիս նման ունեն բազմահազարամյա պատմություն: Հրեաները հուդայական կրոնին են հետևում, սակայն բոլոր հրեաները չեն պատկանում մեկ էթնիկական խմբի, հրեաները կարող լինել Իսրայելցի-պաղեստինցի, սևամորթ աֆրիկացի, դեղին ազգին պատկանող էթնիկական խմբերի անդամ, լինել խազարների շառա-

Հայ-Իրանական պատմական առնչությունները, Հինգ հատորով, հատոր 4, Հայ-Իրանական բանահյուսություն և հավատալիքներ, Պարսկերեն, Տորոնտո,, 2018.

تاریخ مناسبات تاریخی ارمنستان و ایران در ۵ جلد، جلد ۴ ، تاریخ مناسبات فرهنگی ارمنستان و ایران، فرهنگ عامیانه، فارسی، تورونتو ۱۳۹۷. (2018)

Հայ-Իրանական պատմական առնչությունները, Հինգ հատորով, հատոր 5, Իրանահայ մշակույթ, Պարսկերեն, Տորոնտո,, 2018.

تاریخ مناسبات تاریخی ارمنستان و ایران در ۵ جلد، جلد ۵ ، تاریخ فرهنگی ارمنیان ایران، فارسی، تورونتو ۱۳۹۷. (2018)

վիզներ և այլ, և այլն:

Այդուամենայնիվ, հողագնդի վրա ապրող բոլոր մարդիկ ի սկզբանե արժանի են մարդկային հարգանքի, իրավունք ունեն ազատ ապրել, ազատ արարել, մասնակցել համաշխարհային քաղաքակրթության զարգացմանը և այլն: Հրեաների ներդրումը այդ տեսանկյունից անհերքելի է: Սույն աշխատության հաջորդ էջերում ներկայացվել են նրանց հասարակական, մշակութային ու գիտական մեծ ուժն ու ներդրումը աշխարհի պատմության մեջ՝ մասավորապես Անգլիայում և Ռուսաստանում:

Հայ և հրեա ժողովուրդները անցել են պատմական դժվար ուղի, հազարավոր տարիներ երկուսն էլ ենթարկվել են ազգային, կրոնական, հասարակական և քաղաքական բռնաճնշումների, զրկանքների, հալածանքների և ամենասարսափելին այն է որ 20-րդ դարում երկուսն էլ անցել են ցեղասպանության անմարդկային դժվար ուղին: Եվ այդ պատճառով նրանք արժանի են շատ ավելի ընդարձակ ապահով կյանք վարելու հնարավորությանը, իսկ երբ աշխարհը նրանց չի տրամադրում այդ առիթն ու պահը, և քանի որ աշխարհում միշտ էլ գործել և գործում է «Ուժը արդարություն է» (*Might is Right*) սկզբունքը, նրանք իրավացի են դիմելու այդ սկզբունքին՝ իրենց գոյությունը, մարդկային արժանապատվությունը, ազգային-էթնիկական արժեքները պահպանելու և զարգացնելու ուղղությամբ:

Մենք հավատում ենք, որ տյալ ժողովուրդ առաջին հերթին ինքն է պատասխանատու իր կյանքի բոլոր բնագավառ-

ների իրադարձությունների ծավալմանը, ապա որտաքին ազդեցություններն ու միջամտությունները: Ուստի նրանք են բախտավոր, որոնք ունեն ազգային ծրագիր, իրենց ներկա և ապագա սերունդներին ապահովելու համար ավելի բարգավաճ, ու ապահով կյանք ու հեռավոր կանաչ հորիզոններ: Այդ առումով հրեաները չափազանց առաջ են անցել աշխարհի շատ այլ ժողովուրդներից:

Գաղտնի կազմակերպությունների մասին հրատարակել ենք մեր 10-հատորյա աշխատությունը՝ որը եզակի գործ է հայերեն պատմագիտության մեջ: Հարկ ենք համարում մեջբերել գրվագներ այդ աշխատության առաջաբանից:

Երկար տարիներ գաղտնի կազմակերպությունների, խմբերի, միությունների և հասարակությունների ու համայնքների հետաքրքրաշարժ թեման իմ ուշադրությունն էր գրավել, և իմ նպատակն էր վաղուց հավաքել համապարփակ աշխատության մեջ բոլոր այն տեղեկությունները, որոնք կարելի էր հավաքել բազմաթիվ, հաճախ հեռավոր և երբեմն համարյա անհասանելի աղբյուրներից՝ վեր հանելով մարդկության պատմության ամենահետաքրքիր փուլերը, այն գաղտնի կազմակերպությունները՝ կրոնական, քաղաքական և հասարակական, որոնք անհետացել են կամ աշխատում են ամենահեռավոր դարերից մինչև մեր ժամանակները:

Բազմաթիվ հատորներ են գրվել, որպես մեկնաբանություններ հին աշխարհում գոյություն ունեցող փիլիսոփայության գաղտնի համակարգերի մասին, սակայն այս աշխա-

տուժյունը իր բովանդակությամբ, ժամանակագրական լայն ընթացքով ու բազմահատորյա ուսումնասիրությունը՝ եզակի աշխատության շարք է հայ մտավոր պատմության գրականության մեջ: Սույն աշխատությունը փորձ է մատակարարելու մի տոմար, որն արժանի է այն տեսնողներին և իմաստուններին, որոնց մտքերը դրա էջերի նյութն են:

Արեւելքը գաղտնի հասարակությունների, համայնքների, կազմակերպությունների ու խմբերի օրրան է: Ինչ նպատակով էլ որ դրանք օգտագործված լինեն, պարզվելու է, որ աշխարհի խորհրդավոր կուլիսներում այդքան կարևոր դերակատարություն ունեցող խմբերի մեծ մասի ոգեշնչումն ու մեթոդները ծագել են այն երկրներից, որոնցից են Նգիպտոսը, Բաբելոնը, Սիրիան, Պարսկաստանը, Հայաստանը, Չինաստանն ու Հնդկաստանը: Մի կողմից՝ արևելյան միստիցիզմը, մյուս կողմից՝ խարդավանքների հանդեպ արևելյան սերը, հետագայում կազմեցին համակարգեր, որոնք հետագայում պետք է տեղափոխվեին Արևմուտք՝ այդքան ահռելի և հեռահար արդյունքների հասնելով:

Ցավոք, ոչ բոլոր խմբերն ու կազմակերպությունները իրենց աշխատանքները տրամադրել և տրամադրում են՝ ի օգուտ մարդկության բարօրությանը:

Գոյություն ունեն պատմական իրականության երկու մակարդակ: Առաջինը ընդհանուր, այսպես կոչված, հասարակական կարծիքն է, որը Զանգվածային Լրատվական Միջոցները մատուցում են սովորական քաղաքացուն և հետագայում այն գրելով դառնում է պատմություն: Երկրորդը, սա-

կայն, բաղկացած է այն իրադարձություններից, որոնք հասարակության համար չեն բացահայտվում: Սա գաղտնի օթյակների և գաղտնի միությունների մեքենայությունների աշխարհն է, որոնք իրար են կապում կապիտալը, քաղաքականությունը, տնտեսությունն ու կրոնը: Այս մակարդակում ստեղծվում են ազգեր, պատերազմներ են հրահրվում, նախագահներն ու ղեկավարները նստում են իրենց պաշտոնների, և եթե դրանք չգործեն, վերացվում են:

Քաղաքացուն, ով ձևավորում է իր կարծիքը և աշխարհը դիտելու ձևը, այն է, ինչ նա հավաքում է ՁԼՄ-ներից, ինչպիսիք են թերթերը, հեռուստացույցը, ռադիոն, գրքերի ուսուցումը և ընդհանուր գրականությունը. հաջորդ էջերում կբացահայտվեն շատ անծանոթ երևույթներ:

Նման մտքեր. «Ես այդ մասին երբեք չեմ լսել», հասկանալի են, քանի որ գաղտնիքներն ու գաղտնի օթյակների գործարքները կատարում են իրենց նպատակը միայն այն դեպքում, եթե դրանք գաղտնի են մնում: Բայց հենց գաղտնի օթյակների գոյությունը ցույց է տալիս, որ օթյակի եղբայրներին պետք է որևէ բան, որ գաղտնի պահեն:

Ի՞նչ կարող է լինել դա:

Ինչպես ցույց կտամ, տարբեր գաղտնի ընկերությունների շատ օթյակների «եղբայրներ» հայտնվում են այնպիսի դիրքերում, որոնց մասին կարելի է միայն երազել: Սա ցույց է տալիս, որ այն, ինչ նրանք գաղտնի են պահում ձեզանից, նրանց բարձրացրել է այս դիրքերում:

Այստեղ միայն մեկ օրինակ բերեմ, որպեսզի պատկերազարդեմ, թե ինչ նկատի ունեմ «երազանքի դիրքով»։ ԱՄՆ-ում լարեր քաշող հիմնական կազմակերպություններից մեկը CFR-ն է (*Council on Foreign Relations*, Արտաքին հարաբերությունների խորհուրդը)։ Այս կիսագաղտնի կազմակերպությունում գերակշռում են Ռոքֆելլեր սինդիկատը և եվրոպական գաղտնի հասարակությունը, որը կոչվում է «300 ԿՈՄԻՏԵ»։

«300-ի կոմիտեի» անդամների ցուցակում, որը ես ստացել եմ դոկտոր Զոն Քոլմանի «Դավադիրների հիերարխիա. 300 հոգանոց կոմիտե» գրքից, ես գտա.

«ՍԻՐ ԶՈՆ Զ. ԼՈՒԴԵՆ»

«Նա Լոնդոնում ներկայացնում է «Ն.Մ. Ռոտշիլդ բանկ N.M. Rothschild Bank»։

«Նրա մյուս պաշտոնները հետևյալն են.

«Chase Manhattan Bank»- ի միջազգային խորհրդատվական հանձնաժողովի նախագահ։

«Ռոքֆելլեր».

«Royal Dutch Petroleum» ընկերության նախագահ /

«Shell Petroleum Co. Ltd.» ընկերության տնօրենը և

«Ֆորդի հիմնադրամի» հոգաբարձու։

Սա ցույց է տալիս արտասովոր ուժ և ազդեցություն մեկ անձի մեջ։ Բայց ինչպե՞ս նա հասավ այնտեղ։

Սա այժմ կապված է այն գաղտնի ընկերությունների և պատվերներին, որոնց անդամ է նա: Այս դեպքում դա «300-ի կոմիտեն» է: Եվ այդ կոմիտեում կա 300 նույն տրամաշափի անձնավորություն (և նա, անկասկած, ամենահզորը չէ): Պատկերացնո՞ւմ եք, որ այս մարդկանց հանդիպումների ժամանակ ընդունված որոշումները կարող են շատ մեծ ազդեցություն ունենալ աշխարհում կատարվող իրադարձությունների վրա:

Այս անձինք գաղտնիք են պահում հասարակությունից: Նրանք գիտեն որոշ բաներ, որոնք մենք չգիտենք, և, հետևաբար, նրանք, ովքեր իրենց «Իլյումանտի՝ ILLUMINATI» են անվանում (լուսավորները, նախաձեռնողները) աներևակայելի հզոր են: Չե՞ք ցանկանա իմանալ, թե ինչ գաղտնիքներ են պահում ձեզանից «լուսավորիչները»:

Իմ անձնական փորձից ելնելով, կարող եմ ասել, որ համայնքների մեծամասնությունը ընդհանուր առմամբ այնպես է մխրճված ամենօրյա իր խնդիրների ու հանապազորդյա հաց վաստակելու հարցի մեջ, որ ոչ ժամանակն ունի, ոչ էլ տրամադրությունը, ոչ էլ լուսաբանվելու առիթներն ու աղբյուրները, և երբ ես խոսում եմ այդպիսի համայնքների որևէ անդամի հետ, նա բոլորովին էլ ցանկություն չունի լսելու ինչու է նա դատապարտվել այդպիսի կյանքի: Եվ իհարկե դա մեծ ցավ է առաջացնում իմ սրտում: Սակայն հանդիպել եմ նաև մի խումբ անձանց, ովքեր մեծ ցանկությունով ուզում են լսել և ընթերցել այն բոլոր անցուդարձերի մասին, և իմանալ նաև որոնք են դրանց պատճառները:

Աշխարհի բոլոր երևույթները մարդուն ստիպել են մտածել դրանց պատճառների մասին, ուստի հնագույն դարերից սկսած առաջ են եկել փելիսոփայություններ, կրոններ ու գաղափարական շերտեր, հավատքների ամբողջություններ, սնահավատություններ, և այլ, և այլն: Դրանցից որոշները դարձել են տիեզերքում միայնակ մարդկության համար հոգևոր հենակ ու հույսի աղբյուր, իսկ ցավոք որոշներն էլ դարձել՝ չարաշահումների միջոց մի խումբ մարդկանց համար՝ իրենց կյանքին իմաստությունից զուրկ վայրենի կենցաղին փայլ ու շուք հագցնելու նպատակով:

Ուստի լավ կլինի մի քիչ ծանոթանալ այդ գաղտնիքներին, և գիտակցել նրանց իսկական պատճառները:

Ես չեմ պնդում և չեմ հավակնում սույն աշխատության կատարելությանը, և կամ անսխալականությանը: Ես բավականաչափ ուսումնասիրել եմ նախնիների գրությունները, աշխատել եմ մնալ անկողմնակալ հետազոտող, և հնարավորությունների սահմանում աշխատել արժարժվող նյութերը հիմնավորել հավաստի փաստերով և աղբյուրագիտությամբ:

Իմ Գաղտնիության շարք՝ բաղմահատորյա աշխատությունը հրատարակվել է հետևյալ հատորներով.

Հատոր ա - Ակնարկ գաղտնի կազմակերպությունների պատմության:

Հատոր բ - Ակնարկ Մասոնության պատմության:

Հատոր գ – Մասոնությունը զանազան երկրներում- գիրք Ա

Հատոր դ – Մասոնությունը զանազան երկրներում- գիրք Բ

Հատոր ե – Մասոնությունը զանազան երկրներում- գիրք Գ

Հատոր զ – Գաղտնի կազմակերպություններն ու շարժումները
Հայ ժողովրդի Պատմության մեջ-գիրք Ա:

Հատոր է – Գաղտնի կազմակերպություններն ու շարժումները
րի Հայ ժողովրդի Պատմության մեջ-գիրք Բ:

Հատոր ը – Հայ մասոնության պատմություն, Գիրք Ա:

Հատոր թ – Հայ մասոնության պատմություն, Գիրք Բ :

Հատոր ժ – Հայ մասոնության պատմություն, Գիրք Գ :

Վերոնշյալ շարքի առաջին հատորում ներկայացրել եմ աշխարհի համարյա բոլոր գաղտնի կազմակերպությունները՝ ինչքանով որ հնարավոր է եղել, սակայն նկատի ունենալով տիկին Ն. Վեբստերի շահեկան ներկա հատորը, որում նա մանրակրկիթ ներկայացրել է գաղտնի ընկերություններից մի քանիսը, նրանց պատմա-փիլիսոփայական մանրամասնություններն ու առնչությունները միմիանց հետ, ուստի որոշեցի այն նաև ներկայացնել հայ ընթերցողին:

Ներկա աշխատությունը պատկանում է Տիկին Նեստա Վեբստերին: Տիկին Վեբստերը ծանոթացման կարիք չունի ամերիկացի ընթերցողներին, սակայն հետևյալ էջերում կներկայացնենք նրան մեր հայ ընթերցողներին: Նրա պատ-

մաբանի կարգավիճակը ձեռք է բերվել «Շևալիե դե Բուֆեր», «Ֆրանսիական հեղափոխություն» և «Համաշխարհային հեղափոխություն» գրքերի շնորհիվ, որոնք բոլորն էլ լայն վաճառքի են հասել այդ երկրում: Նրա տունը Լոնդոնում էր:

Նեստա Հելեն Վերստերը (ծնվ. Բևան, Հյուսիսային Լոնդոն Trent Park- օգոստոսի 24, 1876 - մայիսի 16, 1960 թ.): Վերստերը ծնվել է 1876 թվականին, Հյուսիսային Լոնդոնի Թրենթ Պարկում, վեհաշուք տանը, Ռոբերտ Կուպեր Լի Բևանի և էմմա Ֆրենսիս Շաթլվորթի կրտսեր դուստրն էր: Նա կրթություն է ստացել Վեսթֆիլդի քոլեջում, որն այժմ հանդիսանում է Քուին Մերիի Լոնդոնի համալսարանը: Երբ նա չափահաս դարձավ, նա ճանապարհորդեց աշխարհով մեկ՝ այցելելով Հնդկաստան, Բիրմա, Սինգապուր և Ճապոնիա: 1904 թվականին նա ամուսնացել է Հնդկաստանում բրիտանական ոստիկանության տեսուչ Արթուր Թեմփլեր Վերստերի հետ:

Նա անգլիացի հեղինակ էր, ով վերակենդանացրեց դավադրության տեսությունները Իլյումինատի մասին: Նա պնդում էր, որ գաղտնի ընկերության անդամները օկուլտիստներ էին, որոնք ծրագրում էին կոմունիստական համաշխարհային տիրապետությունը հրեական կաբալայի, մասոնների և ճիզվիտների միջոցով: Նա այդ խմբին մեղադրեց իրադարձությունների համար, ներառյալ Ֆրանսիական հեղափոխությունը, 1848 թվականի հեղափոխությունը, Առաջին համաշխարհային պատերազմը, և բոլշևիկյան հեղափո-

խուլթյունը: Նրա գրածն ազդել է ավելի ուշ դավադրութ-
յան տեսությունների և գաղափարախոսությունների վրա,
ներառյալ ամերիկյան հակակոմունիզմը (մասնավորապես,
Ջոն Բիրչի միությունը) և միլիցիայի շարժումը :

1920թ.-ին Վեբստերը դարձավ *The Jewish Peril*- ի հեղինա-
կը (Հրեական վտանգ), որը *London Morning Post*-ում հոդված-
ների շարք էր և կենտրոնացած էր «Սիոնի երեցների արձա-
նագրությունները» փաստաթղթի վրա, մի փաստաթուղթ, ո-
րի իսկույունը հարցականի տակ են դրում որոշ պատմա-
բաններ: Այս հոդվածները կազմվել և հրատարակվել են
նույն թվականին գրքի տեսքով՝ «Աշխարհի խռովության
պատճառը» վերնագրով: Վեբստերը պնդում էր, որ Սիոնի ե-
րեցների արձանագրությունների իսկույունը «բաց հարց»
էր: Մինչ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմը, Վեբստ-
տերը ներգրավված էր բրիտանական ֆաշիստական խմբե-
րում:

Ֆրանսիական հեղափոխության թեմայով նրա առաջին
գիրքը «Շեվալիե դը Բուֆլերն» էր, որին հաջորդեց «Ֆրան-
սիական հեղափոխությունը, ուսումնասիրություն ժողովր-
դավարության մեջ», որտեղ նա վերագրում էր մասոնության
շուրջ հիմնված դավադրությունը՝ որպես Ֆրանսիական հե-
ղափոխության պատասխանատու: Նա գրել է, որ «գերմա-
նական մասոնների և իլյումինատների օթյակներն այսպի-
սով այն աղբյուրն էին, որտեղից բխում էին այն բոլոր ա-
նարխիկ սխեմաները, որոնք ավարտվեցին ահաբեկչութ-
յամբ, և Ֆրանկֆուրտ-ամ-Մայնում մասոնների մեծ ժողո-

վում էր, Ֆրանսիական հեղափոխության սկսվելուց երեք տարի առաջ, որ Լյուդովիկոս XVI-ի⁶ և Գուստավ III-ի⁷ առաջին մահը պլանավորվեց»:

Վեբստերը տարբերակել է «Մայրցամաքային մասոնությունը» և «Բրիտանական մասոնությունը»: մինչ առաջինը նրա մտքում դիվերսիոն ուժ էր, նա համարում էր վերջինիս «պատվավոր միավորում» և «օրենքի, կարգի և կանոնի ջատագով»: Անգլիայի Միացյալ Մեծ օթյակի մասոնները աջակցել են նրա գրվածքներին:

«Սիրոնի երեցների արձանագրությունները» հակասեմիտական «կեղծիքի» հրապարակումը ստիպեց Վեբստերին հավատալ, որ հրեաներն էին միջազգային դավադրության շարժիչ ուժը Համաշխարհային հեղափոխության մեջ: Քաղաքակրթության դեմ դավադրությունը նա վերածեց «հուղամասոնական» դավադրությանը միջազգային ֆինանսներում և պատասխանատու բոլշևիկյան հեղափոխության հետևում: Դրանից հետո նա դարձավ «The Patriot»-ի (Հայրենասեր) առաջատար գրողը, որը հակասեմական թերթ էր, որը ֆինանսավորում էր Ալան Պերսին:

Վինսթոն Չերչիլը գովաբանել է նրան 1920 թվականին «Սիրոնիզմն ընդդեմ բոլշևիզմի. պայքար հրեա ժողովրդի հոգու համար» վերնագրով հոդվածում, որտեղ նա գրել է. «Հ-

⁶ - Լյուդովիկոս XVI (Louis-Auguste; օգոստոսի 23, 1754 - 21 հունվարի 1793) Ֆրանսիայի վերջին թագավորն էր մինչև միապետության անկումը Ֆրանսիական հեղափոխության ժամանակ:

⁷ - Գուստավ III (հունվարի 24 1746 – 29 մարտի 1792), Նաեւ կոչված Գուստավուս III, եղել է Շվեդիայի թագավոր 1771 թվականից մինչև նրա սպանությունը 1792 թվականին:

րեաների շրջանում այս շարժումը նոր չէ։ Սպարտակ-Վայ-
շաուպտի օրերից մինչև Կարլ Մարքսի օրերը և մինչև Տրոց-
կի (Ռուսաստան), Բելա Կուն (Հունգարիա), Ռոզա Լյուքսեմ-
բուրգ (Գերմանիա) և էմմա Գոլդման (ԱՄՆ) այս համաշ-
խարհային դավադրությունը՝ հանուն քաղաքակրթության
տապալման և կասեցված զարգացման հիման վրա հասա-
րակության վերակազմավորման, նախանձելի չարակամութ-
յան և անհնարին հավասարության վրա, անշեղորեն աճում
է։ Այն, ինչպես ժամանակակից գրող, տիկին Վեբստերը,
այնքան հմուտ ցույց տվեց, միանշանակ ճանաչելի դեր խա-
ղաց Ֆրանսիական հեղափոխության ողբերգության մեջ։

Վեբստերը հավանում էր «կանանց ավանդական դերը և
կարծում էր, որ կանայք հիմնականում պետք է ազդեն տղա-
մարդկանց վրա, որպեսզի նրանք ավելի լավ տղամարդիկ
դառնան», բայց հիասթափված էր կանանց համար բաց կա-
րիերայի սահմանափակումներից, քանի որ նա կարծում էր,
որ աշխատանքը պետք է լինի ոչ միայն փողի համար, այլ
պետք է լինի նպատակային մասնագիտություն։

Նրա դավադրության տեսությունների մեծ մասը հակա-
գերմանական բնույթ էր կրում, հաճախ դա զուգակցում էր
իր հակակոմունիզմի հետ՝ պնդելով, որ գերմանացիները
դաշնակցում էին խորհրդային Միության հետ։ Գաղտնի
կազմակերպությունների շրջանակներում գերմանական
Vereinigung Vergewaltigter Völker (Բռնադատված մարդկանց
լիգա) և *Druidenorden*-ը նրա մոլուցքներից էին։

Տիկին Վերստերի աշխատություններն են՝

1-*The Chevalier De Boufflers. A Romance of the French Revolution*՝ Ֆրանսիական հեղափոխության սիրավեպ, *EP Dutton and Company*, 1927: [առաջին տպագ. Լոնդոն Զոն Մյուրեյ, 1910. Վերատպումներ՝ 1916; 1920 թ. 1924 թ. 1925 թ. Նյու Յորք, 1926]:

2-*Մեծ Բրիտանիայի Զենքի կոչը. կոչ մեր կանանց* , Լոնդոն, Հյու Ռիս, 1914 թ.

3-*The Sheep Track*. Լոնդոնի հասարակության մի ասպեկտ Լոնդոն՝ Զոն Մյուրեյ (1914).

4-Ֆրանսիական հեղափոխություն. ուսումնասիրություն ժողովրդավարության մեջ, Լոնդոն 1919:

5-Ֆրանսիական տեռորը և ռուսական բոլշևիզմը , Լոնդոն, 1920:

6-Համաշխարհային հեղափոխություն. Քաղաքակրթության դեմ դավադրություն, 1921, 1922, 1971, 1990:

7-1848 թվականի հեղափոխությունը, Քեսինջերի հրատարակություն, 2010 թ.

8-Համաշխարհային հեղափոխության անցյալի պատմությունը. Դասախոսություն, Վոլվիչ, Թագավորական հրետանային հաստատություն, 1921 թ.

9-Կուրտ Կերլենի հետ, Բոչե և Բոլշևիկ, որը հանգիստնում է Լոնդոնի *Morning Post*-ի հոգվածների շարքը , որը վերատպվել է Միացյալ Նահանգներում, Նյու Յորք, Բեք-

վիթ, 1923թ.:

10-Գաղտնի կազմակերպություններ և դիվերսիոն շարժումներ, Լոնդոն, 1924 թ., 1928, 1936, 1955, 1964, 2003:

11-Սոցիալիստական ցանց. Լոնդոն՝ 1926, 1933, 1989, 2000:

12-Ֆաշիզմի կարիքը Բրիտանիայում. Պամֆլետ No. 17 1926:

13-Կայսրության հանձնումը, 1931, 1972, 1973, 1990:

14-Համաշխարհային հեղափոխության ծագումն ու առաջընթացը. Լոնդոն 1932:

15-Կենդանակերպի գաղտնիքը, Ջուլիան Սթերն կեղծանունով, Լոնդոն 1933:

16-Գերմանիա և Անգլիա, 1938:

17-Լյուդովիկոս XVI-ը և Մարի Անտուանետը հեղափոխությունից առաջ, 1936:

18-Ընդարձակ օրեր. ինքնակենսագրություն. Լոնդոն 1949:

19-Մարդաշատ ժամեր. նրա ինքնակենսագրության երկրորդ մասը: Ջեռագիրը «անհետացել է իր հրատարակչության գրասենյակից»: Այն մնում է չհրապարակված:

20-Մարի-Անտուանետի պատասխանը (Ֆրանսերեն): Փարիզ՝ 1981:

Նեստա Հելեն Վեբստերի «Գաղտնի Միաբանությունները և կործանարար շարժումները» պատմական աշխատություն

է, որը գրվել է 20-րդ դարի սկզբին: Գիրքն ուսումնասիրում է գաղտնի կազմակերպությունների պատմությունն ու ազդեցությունը դարերի ընթացքում՝ հատկապես կենտրոնանալով այն բանի վրա, թե ինչպես են այդ կազմակերպությունները նպաստել հեղափոխական շարժումներին, որոնք ուղղված են խարխուլելու հաստատված սոցիալական և բարոյական կարգերը: Հեղինակը փորձում է հետևել այս խմբերի ծագմանը և նպատակներին՝ ենթադրելով, որ նրանց գոյությունը նշանակալի ուժ է եղել ժամանակակից հասարակության փոփոխությունների ձևավորման գործում:

Աշխատության սկիզբը հիմք է ստեղծում այս հետաքննության համար՝ հիմնավորելով այն պատմական համատեքստում, հղում կատարելով այնպիսի նշանավոր դեմքերին, ինչպիսին Բենջամին Դիզրաելին է և քննարկելով գաղտնի հասարակությունների տարածված ազդեցությունը եվրոպական քաղաքականության վրա: Վերստի՞նը ուրվագծում է իր մտադրությունը՝ ուսումնասիրելու հեղափոխական գաղափարները, որոնք առաջացել են այս կազմակերպություններից՝ ընդգծելով դրանց կապը կարևոր պատմական իրադարձությունների հետ, ինչպիսիք են Ֆրանսիական հեղափոխությունը և բոլշևիզմը:

Նա անդրադառնում է այն մարտահրավերներին, որոնց բխվում են հակահեղափոխական գրողները՝ մշակութային և գրական հակադրության ֆոնի վրա իրենց տեսակետները ձևակերպելու համար՝ ակնարկելով ավելի խորը դավադրության մասին, որը փորձում է քողարկել այս շարժումների

Իրական էությունը:

Հարգելի ընթերցողների հետաքրքրությունը բավարարելու ակնկալիքով, հույս ունենք մեզ կիրառելեն սույն աշխատության մասին իրենց մտորումների և կառուցողական առաջարկների մախն:

Էդիկ Բաղդասարյան
(էդ. Գերմանիկ)

Հունիսի 30, 2025թ.

Հայկական Ուսումնասիրությունների Կենտրոն

Տորոնտո, Կանադա

www.Edic-Baghdasarian.com

edbagh@gmail.com